

SL(6)698 – Cod Ymarfer Treuliau Etholiadau Ymgeiswyr Unigol (Etholiadau'r Senedd) 2025

Cefndir a Diben

Mae'r swm y gellir ei wario ar dreuliau etholiadol gan neu ar ran ymgeiswyr unigol ar gyfer etholiadau'r Senedd wedi'i gyfyngu gan *Orchymyn Senedd Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2025* ('**Gorchymyn 2025**').

Mae Rhannau 1 a 2 o Atodlen 7 i Orchymyn 2025 yn berthnasol i'r diffiniad o 'treuliau etholiadol'.

Mae *Cod Ymarfer Treuliau Etholiadau Ymgeiswyr Unigol (Etholiadau'r Senedd) 2025* ('**y Cod**') yn rhoi canllawiau ynghylch yr hyn sydd wedi'i gynnwys a'r hyn nad yw wedi'i gynnwys o fewn cwmipas Rhan 1 neu 2 o Atodlen 7 i Orchymyn 2025.

Nid yw'r Cod yn rhoi canllawiau i'r ymgeiswyr hynny sy'n sefyll i gael eu hethol i'r Senedd ar ran plaid wleidyddol (hynny yw, ymgeiswyr rhestr plaid).

Lluniwyd y Cod drafft gan y Comisiwn Etholiadol ac fe'i cyflwynwyd i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo. Cymeradwywyd y drafft gan Weinidogion Cymru ac fe'i gosodwyd gerbron y Senedd o dan baragraff 20(4) o Atodlen 7 i Orchymyn 2025.

Gweithdrefn

Drafft Negyddol.

Mae Gweinidogion Cymru wedi gosod drafft o'r Cod gerbron y Senedd. Os bydd y Senedd, o fewn 40 niwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y gosodwyd y drafft, yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r Cod drafft, ni chaiff Gweinidogion Cymru ddyroddi'r Cod.

Os na wneir penderfyniad o'r fath, rhaid i Weinidogion Cymru ddyroddi'r Cod ar ffurf y drafft a osodwyd gerbron y Senedd, daw'r Cod i rym ar y dyddiad a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn a wneir drwy offeryn statudol, a rhaid i'r Comisiwn Etholiadol drefnu i'r Cod gael ei gyhoeddi yn y modd y mae'n ystyried ei fod yn briodol.

Gwaith craffu o dan Reol Sefydlog 21.7

1. Nodwn baragraff 5 o'r Memorandwm Esboniadol sy'n datgan bod y fersiwn hon o'r Cod yn cynnwys diwygiadau a wnaed gan y Comisiwn Etholiadol i ymdrin â materion a nodwyd yn y fersiwn o'r Cod a dynnwyd yn ôl ac a osodwyd ar 13 Hydref 2025 ([SL\(6\)655](#)).
2. Ym mharagraff 1.1, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi: "*This Code of Practice on individual candidate election expenses for*

Senedd elections is issued by Welsh Ministers.... Yr hyn sydd yn y testun Cymraeg yw "Cyhoeddir y Cod Ymarfer hwn ar dreuliau etholiad ymgeiswyr unigol ar gyfer etholiadau'r Senedd wedi'i ddyroddi gan Weinidogion Cymru [...]" nad yw'n gwneud synnwyr.

3. Ym mharagraff 1.3, mae'r diffiniad o "treuliau etholiad" yn y testunau Cymraeg a Saesneg yn wahanol. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi: "*'election expenses' has the meaning set out in article 65 of the 2025 Order*". Ond yn y testun Cymraeg, yn y bôn mae'n dyblygu testun diffiniad ar wahân ar gyfer "treuliau personol".
4. Ym mharagraff 1.3, yn y testun Cymraeg, mae'r term "treuliau etholiad" wedi'i ddiffinio. Fodd bynnag, drwy gydol y Cod, mae'r term yn amrywio a defnyddir "*treuliau etholiad*" a "*treuliau etholiadol*". Mae hyn yn cynnwys paragraffau 1.4 ac 1.13. Nodwn fod testun Cymraeg erthygl 65 o *Orchymyn Senedd Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2025* yn defnyddio'r term "*treuliad etholiad*".
5. Ym mharagraff 1.19, yn y testun Cymraeg, mae ffurf dreigledig ar yr ymadrodd "*mynd i*" wedi'i defnyddio i gyfieithu "*incurring*", sef y term safonedig yng Ngeirfa Uned Cyfieithu Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae term gwahanol "*ysgwyddo*" wedi cael ei ddefnyddio mewn mannau eraill i fynegi ystyr "*incur*" yn nhestun Cymraeg y Cod. Felly, mae anghysondeb yn nhestun Cymraeg y Cod. At hynny, ym mharagraffau 1.12, 3.3 a 9.5 a phennawd adran 7 o'r Cod, mae testun Cymraeg darpariaethau Gorchymyn 2025 a ddyfynnir wedi'i newid i ddefnyddio "*ysgwyddo*" i fynegi "*incur*" yn hytrach na'r ffurfiau ar "*mynd i*" a geir mewn gwirionedd yn nhestun Cymraeg y darpariaethau hynny yng Ngorchymyn 2025.
6. Ym mharagraff 3.1, yn y testun Cymraeg, mae ystyr "*relevant*" wedi cael ei fynegi drwy ddefnyddio'r gair "*berthnasol*". Fodd bynnag, yn nhestun Cymraeg paragraff 3.2, mae'r un gair "*berthnasol*" wedi cael ei ddefnyddio ar ddau achlysur i fynegi ystyr "*applies*". Felly, ni fydd darlennydd y testun Cymraeg yn gallu gwahaniaethu rhwng ystyr "*relevant*" ac "*applies*" wrth ddarllen y Cod. At hynny, mae anghysondeb drwy gydol testun Cymraeg y Cod oherwydd bod ffurfiau ar "*perthnasol*" a "*[bod] yn gymwys*" wedi cael eu defnyddio i fynegi ystyr "*apply*". Yn hyn o beth, mae'r term "*apply*" wedi'i safoni'n llawn fel "*bod yn gymwys*" yng Ngeirfa Uned Cyfieithu Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru.
7. Ym mharagraff 4.8, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi "*a social media channel*" ond yn y testun Cymraeg ceir "*sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol*". Mae hyn hefyd yn digwydd yn ddiweddarach ar ddiwedd paragraff 5.9 o'r Cod. Mae enghraifft debyg hefyd ym mharagraff 4.10 lle mae'r testun Saesneg yn nodi "*a social media platform*" ond ceir "*sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol*" yn y testun Cymraeg. At hynny, ym mharagraff 7.3, mae'r testun Saesneg yn datgan "*a channel or platform*" ond ceir "*sianel neu lwyfan cyfryngau cymdeithasol*" yn y testun Cymraeg.

8. Ym mharagraff 4.14, yn y testun Cymraeg, ar ddechrau'r trydydd pwynt bwled, mae'r gair "*pan*" ar goll i fynegi ystyr "*where*" fel y dylai nodi "*pan gafodd*" (fel y ceir yn ddiweddarach ym mharagraff 5.13).
9. Ym mharagraff 9.5, yn y geiriau ar ôl y ddau bwynt bwled cyntaf, mae gwahaniaeth rhwng y testunau Cymraeg a Saesneg. Yn y testun Saesneg, mae'n nodi "*where that*" ond yn y testun Cymraeg mae'n nodi "*pan fo mae'r*" nad yw'n gwneud synnwyr gramadegol.
10. Ym mharagraff 9.5, mae'r term "*election period*" wedi'i ddefnyddio yn y testun Saesneg. Yn y testun Cymraeg, mynegir y term drwy ddefnyddio ffurf dreigledig ar "*cyfnod etholiadol*" ond nodwn fod Gorchymyn 2025 yn defnyddio ffurf ar "*cyfnod yr etholiad*". Ar wahân i hynny, nodwn nad yw'r term '*election period*' wedi cael ei ddiffinio yn y Cod, ond ei fod wedi cael ei ddefnyddio yn y trydydd a'r pedwerydd pwyntiau bwled ym mharagraff 9.5. Felly, rydym yn cwestiynu a fyddai'n ddefnyddiol i'r darllenydd pe bai'r term hwn yn cael ei ddiffinio drwy gyfeirio at erthygl 69(6) o Orchymyn 2025.

Ymateb y Llywodraeth

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru mewn cysylltiad â phwyntiau 2-10.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 19 Ionawr 2026 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

